

Національна академія наук України
Міністерство освіти і науки України
Державний комітет лісового господарства України

*ШАЦЬКА МІЖВІДОМЧА НАУКОВО-ДОСЛІДНА
ЕКОЛОГІЧНА ЛАБОРАТОРІЯ
КООРДИНАЦІЙНА РАДА*

ЗВІТ

за період з 01.07.2007 р. по 01.08.2008 р.

ЛЬВІВ-ШАЦЬК

2008

ПРОТОКОЛ
засідання Координаційної ради
Шацької міжвідомчої науково-дослідної екологічної лабораторії

08 серпня 2008 року

Шацька експериментальна база
Фізико-механічного інституту НАНУ,
с. Світязь, Шацький р-н, Волинська обл.

Список членів Координаційної ради (КР) Шацької міжвідомчої науково-дослідної екологічної лабораторії (ШМНДЕЛ) і список запрошених учасників засідання додаються до протоколу (відповідно *Додаток 1*, у якому значком + відзначені присутні члени КР, і *Додаток 2*). Всього у засіданні прийняли участь 26 учасників, зокрема 1 академік НАН України, 2 член-кореспонденти НАН України, 6 директорів наукових установ та організацій, керівник Світязької селищної ради, 6 докторів наук та 9 кандидатів наук.

Порядок денний

засідання КР Шацької МНДЕЛ та Програма засідання були надіслані кожному членові Координаційної ради (див. *Додаток 3 та Додаток 3а*).

СЛУХАЛИ:

Розділ 1. Звіт про виконання завдань лабораторії у 2007-08 рр.

1.1 Вступне слово Голови Координаційної ради академіка НАН України В.В. Панасюка (див. *Додаток 4*).

1.2 Звіт завідувача Шацької МНДЕЛ Кошового В.В. про хід виконання затвердженої Програми НДР Шацької МНДЕЛ на 2006–2008 р.р. (див. *Додаток 5*).

1.3 Звіти заступників завідувача Шацької МНДЕЛ Муравського Л.І., Попова М.О., Шевчука М.Й., Якушенка Д.М., Юрчука П.В., Зінчука М.І.

Розділ 2. Наукові доповіді

2.1 Доповідь директора Поліської дослідної станції ННЦ ІГА УААН (м. Луцьк), проф. Шевчук М.Й. “Екологічний стан озерних екосистем Шацького НПП та шляхи його покращення”

2.2 Доповідь співробітника Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАНУ (м. Київ), к.б.н. Якушенка Д.М. “Моніторингові дослідження рослинного покриву Західного Полісся”

2.3 Доповідь співробітника Луцького державного технічного університету МОН України та Волинського центру “Облдержродючість” (м. Луцьк), к.с-г.н. Мерленка І.М. “Стан екологічного моніторингу ґрунтів на території Шацького ШНПП”

2.4 Доповідь співробітника Інституту екології Карпат НАНУ (м. Львів), к.б.н. Яценка П.Т. “Ботанічний моніторинг у Шацькому НПП – результати 20-річних спостережень”

2.5 Доповідь заступника директора Центру аерокосмічних досліджень Землі ІГН НАНУ (м. Київ), д.т.н. Попова М.О. “Методичні питання створення та функціонування полігону ДЗЗ на базі ШНПП”

2.6 Доповідь співробітника Фізико-механічного інституту НАНУ (м. Львів), к.т.н. Олійника О.Т. “Створення географо-інформаційної системи Шацького національного природного парку”

2.7 Доповідь співробітника Львівського національного університету ім. І. Франка та Фізико-механічного інституту НАН У (м. Львів), к.б.н. Горбаня І.М. “Аналіз деяких природоохоронних заходів на заповідних теренах США”

2.8 Доповідь співробітника Фізико-механічного інституту НАНУ (м. Львів), к.т.н. Мельничока Л.С. “Структура баз даних геоінформаційної системи для задач екологічного моніторингу”

2.9 Доповідь співробітника Шацького національного природного парку (с. Світязь, Воинська обл.), головного лісничого Семенюка П.Т. “Відновлення корінних дубових деревостанів Шацького НПП шляхом їх активної охорони

ВИСТУПИЛИ:

1.

УХВАЛИЛИ:

Заслухавши звіт керівника Шацької МНДЕЛ та звіти його заступників від організацій-засновників Шацької МНДЕЛ про результати виконання за період з 01.07.07 р. по 01.08.08 р. основних завдань Програми Шацької МНДЕЛ на 2006 – 2008 р.р. та обговоривши одержані результати, члени Координаційної ради Шацької МНДЕЛ одноголосно прийняли відповідну Ухвалу засідання (див. *Додаток б*), в якій в цілому діяльність Шацької МНДЕЛ за звітний період схвалили і врахували основні пропозиції учасників засідання.

**Голова Координаційної ради
Шацької МНДЕЛ,
академік НАН України**

В.В. Панасюк

**Секретар
Координаційної ради
Шацької МНДЕЛ**

О.В. Альохіна

**Список
членів Координаційної ради
Шацької міжвідомчої науково-дослідної екологічної лабораторії**

- Голова -** **+Панасюк Володимир Васильович**, Фізико-механічний інститут ім. Г.В. Карпенка Національної академії наук України, директор, академік НАН України.
- Заступники голови -** **+Дідух Яків Петрович**, Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного Національної академії наук України, директор, член-кореспондент НАН України.
+Кошовий Володимир Вікторович, завідувач Шацької міжвідомчої науково-дослідної екологічної лабораторії, Фізико-механічний інститут ім. Г.В. Карпенка Національної академії наук України, завідувач відділу, к.т.н.
- Секретар:** **+Альохіна Ольга Володимирівна**, Фізико-механічний інститут ім. Г.В. Карпенка Національної академії наук України, м.н.с..
- Члени:** **Туниця Юрій Юрійович**, Національний лісотехнічний університет України Міністерства освіти і науки України, директор, академік НАН України.
+Найда Володимир Степанович, Шацький національний природний парк Державного Комітету лісового господарства України, директор.
Черінько Павло Миколайович, Президія НАН України, Науково-організаційний відділ, керівник сектору природокористування та охорони природи, к.ф.-м.н.
+Лялько Вадим Іванович, Центр аерокосмічних досліджень Землі Інституту геологічних наук НАН України, директор, член.-кор. НАН України.
+Попов Михайло Олексійович, Центр аерокосмічних досліджень Землі Інституту геологічних наук НАН України, заступник директора, д.т.н.
Божидарнік Віктор Володимирович, Луцький державний технічний університет, ректор, д.т.н., професор.
+Шевчук Михайло Йосипович, Поліська дослідна станція Національного наукового центру “Інститут ґрунтознавства і агрохімії ім. О.Н. Соколовського”

Української академії аграрних наук, директор, д.с.-г.н., професор.

Зінчук Микола Іванович, Волинський центр охорони родючості ґрунтів і якості продукції “Облдержродючість”, директор, к.с.-г.н.

Мольчак Ярослав Олександрович, Навчально-науково-виробничий інститут ресурсозбережень та будівництва Луцького державного технічного університету, директор, д.г.н., професор.

Кучерявий Володимир Панасович, Національний лісотехнічний університет України Міністерства освіти і науки України, завідувач кафедри ландшафтної архітектури, садо-паркового господарства і урбоекології, д.с.-г.н., професор

Ященко Павло Тихонович, Інститут екології Карпат Національної академії наук України, вчений секретар інституту, старший науковий співробітник, к.б.н.

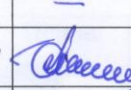
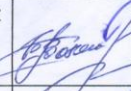
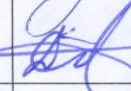
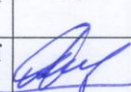

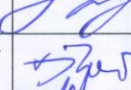
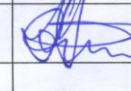

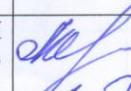
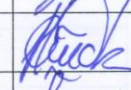
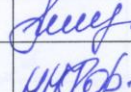
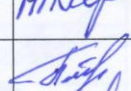
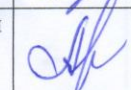
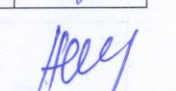
Кислюк Леонід Петрович, голова Шацької районної держадміністрації.

*

Затверджено на спільному засіданні засновників Шацької МНДЕЛ, керівника сектору природокористування та охорони природи Президії НАН України, представника Шацької районної держадміністрації (протокол № 1 від 26.05.06 засідання Координаційної ради Шацької МНДЕЛ)

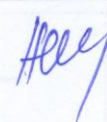
**Список запрошених
на засідання Координаційної ради
Шацької міжвідомчої науково-дослідної екологічної лабораторії
08.08.2008 р. у селі Світязь Шацького району Волинської області**

№	Прізвище, ім'я та по-батькові	Організація, посада, наукове звання	Підпис
1	Дідух Яків Петрович	Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного Національної академії наук України (Київ), директор, член-кореспондент НАН України	
2	Кошовий Володимир Вікторович	Завідувач Шацької міжвідомчої науково-дослідної екологічної лабораторії, Фізико-механічний інститут ім. Г.В. Карпенка Національної академії наук України (Львів), завідувач відділу, к.т.н.	
3	Туниця Юрій Юрійович	Національний лісотехнічний університет України Міністерства освіти і науки України (Львів), директор, академік НАН України	-
4	Найда Володимир Степанович	Шацький національний природний парк Державного Комітету лісового господарства України (Шацьк), директор	
5	Черінько Павло Миколайович	Президія НАН України, Науково-організаційний відділ, керівник сектору природокористування та охорони природи (Київ), к.ф.-м.н.	-
6	Лялько Вадим Іванович	Центр аерокосмічних досліджень Землі Інституту геологічних наук НАН України (Київ), директор, член-кор. НАНУ	
7	Попов Михайло Олексійович	Центр аерокосмічних досліджень Землі Інституту геологічних наук НАН України (Київ), заступник директора, д.т.н.	
8	Ліщенко Людмила Павлівна	Центр аерокосмічних досліджень Землі Інституту геологічних наук НАН України (Київ), к.т.н.	
9	Козлова Анна Олександрівна	Центр аерокосмічних досліджень Землі Інституту геологічних наук НАН України (Київ), м.н.с.	
10	Ющенко Максим Володимирович	Центр аерокосмічних досліджень Землі Інституту геологічних наук НАН України (Київ), пров.інж.	-
11	Божидарнік Віктор Володимирович	Луцький національний технічний університет, ректор, д.т.н., професор	-
12	Шевчук Михайло Йосипович	Поліська дослідна станція Національного наукового центру "Інститут ґрунтознавства і агрохімії ім. О.Н. Соколовського" Української академії аграрних наук (Луцьк), директор, д.с.-г.н., професор	
13	Зінчук Микола Іванович	Волинський центр "Облдержродючість" (Луцьк), директор, к.с.-г.н.	
14	Мольчак Ярослав Олександрович	Навчально-науково-виробничий інститут ресурсозбережень та будівництва Луцького національного технічного університету, директор, д.г.н., професор.	-
15	Кучерявий Володимир Панасович	Національний лісотехнічний університет України Міністерства освіти і науки України (Львів), завідувач кафедри ландшафтної архітектури, садово-паркового господарства і урбоекотології, д.с.-г.н., професор	-

16	Ященко Павло Тихонович	Інститут екології Карпат Національної академії наук України (Львів), вчений секретар інституту, старший науковий співробітник, к.б.н.	
17	Кислюк Леонід Петрович	Голова Шацької районної держадміністрації.	-
18	Плейтух Віктор Павлович	Шацька райдержадміністрація (Шацьк), заступник голови	-
19	Семенюк Петро Тихонович	Шацький національний природний парк (Шацьк), головний лісничий	
20	Юрчук Петро Володимирович	Шацький НПП (Шацьк), заступник директора, заступник завідувача Шацької МНДЕЛ	
21	Якушенко Дмитро Миколайович	Інститут ботаніки НАНУ (Київ), наук. сп., заст. зав. Шацької МНДЕЛ, к.б.н.	
22	Мокрий Володимир Іванович	Національний лісотехнічний університет України (Львів), доцент, заступник завідувача Шацької МНДЕЛ к.ф.-м.н	-
23	Муравський Леонід Ігорович	ФМІ НАНУ (Львів), заступник завідувача Шацької МНДЕЛ, зав.відділу, д.т.н., професор	
24	Олійник Олег Трохимович	ФМІ НАНУ (Львів), наук.співр., к.т.н.	
25	Гаськевич Георгій Ігорович	ФМІ НАНУ (Львів), наук.співр.	
26	Горбань Ігор Минович	Львівський національний університет ім. І. Франка - ФМІ НАНУ (Львів), пров.наук.співр., к.б.н.	
27	Мельничок Лев Степанович	ФМІ НАНУ (Львів), наук.співр., к.т.н.	
28	Фіцайло Тетяна Василівна	Інститут ботаніки НАНУ (Київ), ст.н.с., к.б.н.	-
29	Картава Олена Феодосіївна	Луцький НТУ (Луцьк), зав. кафедрою, д.б.н., професор	-
30	Трускавецький Роман Степанович	ННЦ «Інститут ґрунтознавства і агрохімії» (Харків), член-кор. УААН, д.с.-г.н.	-
31	Мерленко Ігор Михайлович	Луцький національний технічний університет МОН України – Волинський центр «Облдержродючість» (Луцьк), доцент, к.с.-г.н.	
32	Штабський Микола Кірович	ФМІ НАНУ (Львів), пров. інженер	
33	Пилиповець Любов Василівна	ФМІ НАНУ (Шацьк), зав.відділу, зав. ШЕБ ФМІ	
34	Корусь Микола Михайлович	ФМІ НАНУ (Шацьк), аспірант	
35	Піць Наталія Андріївна	ФМІ НАНУ (Львів), аспірант	
36	Альохіна Ольга Володимирівна	ФМІ НАНУ (Львів), секретар Координаційної Ради Шацької МНДЕЛ, м.н.с.	

37. Цварак
Анатолій
Максимович

Директор ін-ту землеробства

38. Цвєд Микола
Васильович

Шановний _____,

у зв'язку із завершенням другого року діяльності Шацької міжвідомчої науково-дослідної екологічної лабораторії (МНДЕЛ) запрошую Вас, як члена Координаційної ради Шацької МНДЕЛ, взяти участь у засіданні Координаційної ради лабораторії, яке відбудеться 08.08.08 на Шацькій експериментальній базі Фізико-механічного інституту НАН України за адресою: село Світязь Шацького району Волинської області, Шацька експериментальна база Фізико-механічного інституту НАН України. Початок засідання о 12⁰⁰.

Порядок денний засідання:

1. Вступне слово Голови Координаційної ради. Інформація про розширення складу організацій-учасників Шацької МНДЕЛ і формування Програми наукових досліджень Шацької МНДЕЛ на період 2008-2011 р.р. з урахуванням Постанови Президії НАН України від 05.03.2008 року.

2. Звіт завідувача Шацької МНДЕЛ Кошового В.В. про діяльність лабораторії у період з 01.09.2007р. по 01.08.2008 р. та про результати виконання Програми НДР Шацької МНДЕЛ, затвердженої на період 2006–2008 р.р..

3. Обговорення звіту, зокрема:

- звіти заступників завідувача Шацької МНДЕЛ від кожної організації-учасника про хід виконання науково-виробничих завдань, визначених діючою Програмою, і пропозиції організацій-учасників Шацької МНДЕЛ до Програми НДР Шацької МНДЕЛ на період 2009–2011 р.р.;

- наукові доповіді представників організацій-учасників лабораторії та запрошених;

- прийняття Ухвали Координаційної ради Шацької МНДЕЛ..

Інформація для учасників засідання: організацію харчування на Шацькій експериментальній базі забезпечує Фізико-механічний інститут; заїзд учасників 07.08.08 і 08.08.08 до 12⁰⁰.

З усіма організаційними питаннями прошу звертатися до завідувача Шацької МНДЕЛ **Кошового Володимира Вікторовича:** тел/факс: (322) 63 72 18, e-mail: [koshovy@ipm.lviv.ua/](mailto:koshovy@ipm.lviv.ua)

На цю адресу прошу надіслати до 10.06.08р. пропозиції щодо назви наукової доповіді.

**Голова Координаційної ради
Шацької МНДЕЛ,
академік НАН України**

В.В. Панасюк

ШАЦЬКА МІЖВІДОМЧА НАУКОВО-ДОСЛІДНА
ЕКОЛОГІЧНА ЛАБОРАТОРІЯ

Координаційна Рада

Світаязь, ШЕБ ФМІ, 7-9 серпня 2008 р.

ПРОГРАМА

**засідання Координаційної Ради Шацької МНДЕЛ
7-9 серпня 2008 року**

8 серпня 2008 року

Порядок денний роботи Ради

Розділ 1. Звіт про виконання завдань лабораторії у 2007-08 рр.

- 12-12¹⁵ 1.1 Вступне слово Голови Координаційної Ради академіка НАН України В.В. Панасюка
- 12¹⁵-12³⁵ 1.2 Звіт завідувача Шацької МНДЕЛ Кошового В.В. про результати виконання планів 2007-2008 рр.
- 12⁴⁰-13³⁵ 1.3 Звіти заступників завідувача Шацької МНДЕЛ Муравського Л.І., Мокрого В.І., Попова М.О., Мольчака Я.О. Шевчука М.Й., Якушенка Д.М., Юрчука П.В., Зінчука М.І.

13³⁵-14⁰⁰ 1.4 Обговорення звітів

14⁰⁰-15⁰⁰ Обід

15⁰⁰-18⁴⁰ Розділ 2. Наукові доповіді

- 15⁰⁰-15²⁰ 2.1 “Екологічний стан озерних екосистем Шацького НПП та шляхи його покращення”
Доповідає: проф. Шевчук Михайло Йосипович (Поліська дослідна станція ННЦ ІГА УААН, м. Луцьк)
- 15²⁰-15⁴⁰ 2.2 “Моніторингові дослідження рослинного покриву Західного Полісся”
Доповідає: к.б.н. Якушенко Дмитро Миколайович (Інститут ботаніки НАНУ, м. Київ)
- 15⁴⁰-16⁰⁰ 2.3 “Екологічні проблеми раціонального використання осушених земель”
Доповідає: член-кор. УААН, д. с.-г.н. Трускавецький Роман Степанович (ННЦ “Інститут ґрунтознавства і агрохімії”, м. Харків)
- 16⁰⁰-16²⁰ 2.4 “Стан екологічного моніторингу ґрунтів на території Шацького ШНПП”
Доповідає: к. с.-г.н. Мерленко Ігор Михайлович (Луцький державний технічний університет МОН України – Волинський центр “Облдержродючість”, м. Луцьк)

Порядок денний роботи Ради

- 16²⁰-16⁴⁰ 2.5 “Ботанічний моніторинг у Шацькому НПП – результати 20-річних спостережень”
Доповідає: к.б.н. Яценко Павло Тихонович (Інститут екології Карпат НАН України, м. Львів)
- 16⁴⁰-17⁰⁰ Перерва на каву
- 17⁰⁰-17²⁰ 2.6 “Методичні питання створення та функціонування полігону ДЗЗ на базі ШНПП”
Доповідає: д.т.н. Попов Михайло Олексійович (Центр аерокосмічних досліджень Землі ІГН НАНУ, м. Київ)
- 17²⁰-17⁴⁰ 2.7 “Створення географо-інформаційної системи Шацького національного природного парку”
Доповідає: к.т.н. Олійник Олег Трохимович (Фізико-механічний інститут НАН України, м. Львів)
- 17⁴⁰-18⁰⁰ 2.8 “Аналіз деяких природоохоронних заходів на заповідних теренах США”
Доповідає: к.б.н. Горбань Ігор Миронович (Львівський національний університет ім. І. Франка, ФМІ НАН України, м. Львів)
- 18⁰⁰-18²⁰ 2.9 “Структура баз даних геоінформаційної системи для задач екологічного моніторингу”
Доповідає: к.т.н. Мельничок Лев Степанович (Фізико-механічний інститут НАН України, м. Львів)
- 18²⁰-18⁴⁰ 2.10 “Відновлення корінних дубових деревостанів Шацького НПП шляхом їх активної охорони”
Доповідає: Семенюк Петро Тихонович (Шацький НПП, с. Світязь, Волинська обл.)
- 18⁴⁰-19⁰⁰ 2.11 “Рекреаційні дигресії у Шацькому НПП”
Доповідає: к.ф.-м..н. Мокрий Володимир Іванович (Національний лісотехнічний університет МОН України, м. Львів)
- 19⁰⁰-20⁰⁰ **Розділ 3.** Обговорення доповідей.
Розділ 4. Пропозиції щодо формування Програми досліджень Шацької МНДЕЛ на період 2008 – 2011 рр
- Розділ 5.** Прийняття ухвали Координаційної ради ШМНДЕЛ.
Робочі зустрічі та обговорення
- 20⁰⁰ Вечеря

Вступне слово
голови Координаційної ради
Шацької міжвідомчої науково-дослідної екологічної лабораторії (МНДЕЛ)
на засіданні 08.08.2008р. у м. Шацьк.

Шановні колеги, шановні учасники
сьогоднішнього засідання Координаційної ради!

Дозвольте мені відкрити засідання Координаційної Ради (КР) Шацької МНДЕЛ.

Перш за все хочу подякувати членам КР, а також всім присутнім, за те, що Ви прибули на це засідання та берете участь у цьому засіданні. Водночас хочу поінформувати Вас про деякі важливі акції, які були реалізовані членами КР та керівництвом лабораторії щодо нашої спільної діяльності у галузі охорони та збереження природного різноманіття заповідної території Шацького НПП, зокрема його унікальних природних утворень, що становлять національне надбання.

Важливість цієї проблеми для нас є очевидною. Вона відзначена в Указі Президента України від 23.05.2005 року, де зазначено, що розвиток природно-заповідної справи на основі системного врахування природоохоронних, економічних, соціальних та інших інтересів суспільства є одним із найважливіших пріоритетів довгострокової державної політики України, і доручено Кабінету Міністрів України внести проект Державної програми розвитку природно-заповідної справи в Україні до 2020 року, у якій передбачити, зокрема, розвиток наукових досліджень і систем моніторингу навколишнього природного середовища.

1. Є Постанова кабінету Міністрів України від 05.12.2007 Р. “Про затвердження Державної цільової екологічної програми провадження моніторингу навколишнього природного середовища”. Але серед виконавців цієї програми немає НАН України. Водночас Національна академія наук України має вже відповідну екологічну програму (керівник програми академік Яцків Я.С.). Це програма, яка має скорочену назву “GEO – Україна” або GEO-UA. В рамках цієї програми Академія наук (і наша лабораторія, зокрема) виконує ряд досліджень і працює із закордонними організаціями з проблем екології.

5 березня 2008 року на засіданні Президії НАН України було обговорення виконання цієї програми, зокрема в установах НАН України, які входять до нашої Шацької МНДЕЛ і в яких вже напрацьовані і частково реалізуються необхідні географо-інформаційні технології (ГІС - технології), зокрема стосовно техногенного стану Яворівської промислової зони видобування сірки (Львівська обл.), оцінювання антропогенного впливу на екосистеми заповідної території Шацького національного природного парку, а також польсько-

білорусько-українського прикордоння. Ці технології можуть бути використані для моніторингу стану екосистем інших заповідних територій.

На засіданні Президії НАН України було розглянуто також питання “Екологічне прогнозування у рамках міжнародних програм: застосування калібрувальних-завіркових полігонів та космічних технологій”. Змістовну наукову доповідь з цього питання зробив чл.-кор. НАН України, директор Наукового центру аерокосмічних досліджень Землі Ін-ту геологічних наук НАН України Вадим Іванович Лялько. В доповіді були порушені також питання співпраці Наукового центру і нашої Лабораторії. В обговоренні доповіді взяли участь чл.-кор. НАН України, директор Ін-ту ботаніки ім. М.Г.Холодного Дідух Яків Петрович і я, а також інші науковці. Хочу відзначити, що виступи Дідуха Я.П. і мій щодо напрацювань з цієї проблеми в рамках нашої Міжвідомчої лабораторії одержали високу позитивну оцінку членів Президії. Зокрема Б.Є. Патона.

Це забезпечило належне відображення в Постанові Президії від 05.03.2008 р. (№73).

Для підтвердження цього наведу деякі записи, що фігурують у цій Постанові, а саме:

В констатуючій частині:

(Вставка №1) *“Протягом останніх років фахівцями Наукового центру аерокосмічних досліджень Землі Інституту геологічних наук, Фізико-механічного інституту ім. Г.В.Карпенка та Інституту ботаніки ім. М.Г.Холодного НАН України разом з установами Державного комітету лісового господарства України, Національного космічного агентства України та інших відомств у рамках міжвідомчих та міжнародних програм проведені комплексні наукові дослідження, завдяки яким виявлені процеси і тенденції змін навколишнього середовища та підготовлені науково обґрунтовані пропозиції щодо раціонального використання природно-ресурсного потенціалу держави. Започатковані також роботи зі створення в Україні системи калібрувальних-завіркових полігонів, необхідних для забезпечення достовірності тематичної інтерпретації космічних знімків при вирішенні завдань сталого природокористування”.*

В постановляючій частині (пункт 2):

(Вставка №2) *“Схвалити діяльність Наукового центру аерокосмічних досліджень Землі Інституту геологічних наук, Фізико-механічного інституту ім. Г.В.Карпенка та Інституту ботаніки ім. М.Г.Холодного НАН України щодо створення аерокосмічних технологій ДЗЗ та калібрувальних-завіркових полігонів для підвищення ефективності екологічного прогнозування”.*

Пункт 3 цієї Постанови має для нас особливо важливе значення. Цей пункт записаний так:

(Вставка №3) *“Основними напрямками діяльності наукових установ НАН України з проблеми екологічного прогнозування вважати такі:*

- *Розробка науково-методичних основ екологічного прогнозування з застосуванням ДЗЗ- технологій;*
- *Створення підпрограми «Полігон» у рамках вже існуючого українського блоку «GEO - Україна» міжнародної програми GEOSS-GMES», виконання*

якої установами НАН України та Національного космічного агентства України розпочато у 2007 році;

- *Обґрунтування, створення та забезпечення науково-методичного супроводу роботи системи калібрувальних-завіркових полігонів для вирішення завдань природокористування методами ДЗЗ, визначивши Шацьку міжвідомчу науково-дослідну екологічну лабораторію НАН, МОН та Держкомлісгоспу України базовою установою на території Полісся для відпрацювання польових полігонних досліджень природоохоронного напрямку з використанням сучасних інформаційних та космічних технологій...*”

Пункт 4.2 Постанови: *“З метою підвищення ефективності польових полігонних досліджень передбачити в планах НАН України з централізованого придбання унікального наукового обладнання на 2008 рік одержання зазначеним центром спектрорадіометричного комплексу (фірма США) та пересувної екологічної лабораторії фірми «ДИЭЛ» (Росія), які будуть використовуватись як обладнання колективного використання”.* Екологічна лабораторія буде використовуватись в Шацькій МНДЕЛ.

Після прийняття цієї Постанови були подані до Президії НАНУ пропозиції щодо виділення певних грантів – фінансової підтримки діяльності установ НАНУ з цієї проблематики. На даний час це питання вже частково вирішено позитивно. Думаю, що до кінця цього року ми зможемо цей “позитив” покращити.

Отже, наша співпраця з В.І. Лялько розкрила нам нові можливості та перспективи у нашій спільній діяльності в рамках Шацької МНДЕЛ, за що ми маємо бути вдячні Вадиму Івановичу.

2. Важливим здобутком у нашій міжнародній діяльності за минулий рік, зокрема, щодо налагодження співпраці з науковцями Польщі та Білорусі, є погодження відповідних планів – програм вивчення динаміки змін ґрунтів на теренах Західного полісся (разом з Інститутом Агрофізики ПАН в Любліні), а також здобуття гранту ЄС (*“Три Полісся – спільна стратегія охорони та екологічного використання природного надбання польсько-білорусько-українського прикордоння”*), заявником якого є Поліський аграрно-екологічний інститут (м.Брест) НАН Білорусі (директор Міхальчук Микола Васильович), а головним координатором - Європейський центр транскордонних ініціатив (Люблін, Польща).

Від ФМІ координатором проекту є Володимир Вікторович Кошовий – завідувач Шацької МНДЕЛ, а експертами – заступники завідувача Шацької МНДЕЛ професор Муравський Леонід Ігорович з ФМІ і професор Шевчук Михайло Йосипович з Поліської дослідної станції Національного наукового центру “Інститут ґрунтознавства та агрохімії” УААН. Це реальний перший крок до багатьох наступних проектів. Мета проекту – це створення (формування) мережі прикордонної співпраці з проблем екології, розроблення спільної стратегії збереження природного надбання на території прикордоння і встановлення пріоритетних завдань, формування спільних проектів з цієї

проблематики і творчих колективів для їх виконання, а також для реалізації соціально-економічних ідей, які можна покласти в основу тривалої співпраці Білорусі, Польщі та України на теренах Західного Полісся (прикордоння) на основі Стратегії, яка буде розроблена у рамках цього проекту.

Перший організаційний семінар, передбачений цим проектом, вже відбувся у Бресті 11 липня 2008 року, а другий семінар-тренінг з методології розроблення Стратегії на основі європейських підходів заплановано на 21-23 серпня на базі Шацької МНДЕЛ. Хочу відзначити, що налагодження цієї співпраці з польською та білоруською сторонами забезпечили: завідувач Шацької МНДЕЛ Кошовий В.В. і його заступник по Шацькій МНДЕЛ, завідувач відділу ФМІ Л.І.Муравський. Другий семінар, експертів щодо виконання цього гранту Європейського Союзу на тему: *“Три Полісся – спільна стратегія охорони та екологічного використання природного надбання польсько-білорусько-українського прикордоння”* відбудеться 21-23 серпня цього року на базі Шацької МНДЕЛ.

3. І ще на одному питанні хочу зосередити Вашу увагу, розпочинаючи роботу нашої Координаційної ради. Це питання про статус Шацького національного природного парку. На попередньому засіданні КР ми розглядали це питання. Ухвалили надіслати від імені КР відповідні листи Президентові України і Голові Волинської держадміністрації. Листи були підготовлені, підписані і, дякуючи проф. В.В. Божидарніку, швидко передані адресатам. Листи виконали свою місію. Я одержав відповідь із Секретаріату президента (*Додаток 1*).

Статус Шацького НПП збережено, він залишається таким, яким був на початку його формування. Постанови Держкомлісгоспу України про передачу парку в обласне підпорядкування скасовано. Це, вважаю, є певною заслугою діяльності нашої Міжвідомчої лабораторії. Це добре. Бо на горизонті вже маємо Ювілейну дату Шацького НПП – 25 років з часу заснування парку! Нам усім, у першу чергу дирекції Шацького НПП, необхідно підготувати та надрукувати з цієї нагоди хороший збірник „Проблеми екології Шацького НПП: дослідження та здобутки”, присвяченого цій даті. Тут, очевидно, стратегічне слово має сказати директор Шацького НПП та держадміністрація Шацького р-ну.

*Додаток 1
до виступу Голови КР
Шацької МНДЕЛ
від 08.08.2008р.*

ЛИСТ ІЗ СЕКРЕТАРІАТУ

*Додаток 5
до протоколу засідання КР
Шацької МНДЕЛ
від 08.08.2008р.*

ВИСТУП КОШОВОГО

У Х В А Л А

засідання Координаційної Ради Шацької міжвідомчої науково-дослідної екологічної лабораторії (Шацька МНДЕЛ) від 08 серпня 2008 року

(список присутніх і порядок денний засідання Ради додаються до протоколу засідання
(Додаток 1 ÷ Додаток 3)).

Пункт 1 порядку денного (звіти)

Заслухавши звіт керівника Шацької МНДЕЛ за період з 09.08.07 р. по 08.08.08 р. та його заступників і обговоривши одержані результати виконання завдань Програми Шацької МНДЕЛ, затвердженої наказом директора Фізико-механічного інституту ім. Г.В. Карпенка (ФМІ) НАН України від 26.05.06 № 3 (додається), погодженим з керівниками організацій-засновників лабораторії, учасники засідання Координаційної Ради ухвалили:

1. В цілому діяльність Шацької МНДЕЛ за звітний період схвалити.
2. Відзначити, що реалізація ухвал Координаційної ради від 09.08.07р. та основних завдань Програми Шацької МНДЕЛ проходить успішно, зокрема:
 - ✓ наказом по ФМІ НАНУ від 02.06.08 № 16 розширено склад учасників Шацької МНДЕЛ за письмовим клопотанням наступних організацій:
 - ✓ Центру аерокосмічних досліджень Землі (ЦАКДЗ) Інституту геологічних наук (ІГН) НАН України (підстава - лист № 143/149-08 від 27.06.08. Додаток № 4);
 - ✓ Луцького національного технічного університету (ЛНТУ) МОН України (підстава - лист №612-15-25 від 03.04.08р.);
 - ✓ Поліської дослідної станції Національного наукового центру “Інститут ґрунтознавства і агрохімії ім. О.Н. Соколовського” (Поліська дослідна станція ННЦ ІГА) Української академії аграрних наук (УААН) (підстава - лист № 12 від 19.03.08р.);
 - ✓ Волинського центру охорони родючості ґрунтів і якості продукції “Облдержродючість” (ВЦ “Облдержродючість”) (підстава - лист №156-01 від 20.03.08р.).
3. Відзначити, що за звітний період учасники Шацької МНДЕЛ, зокрема ЦАКДЗ ІГН НАНУ, ФМІ НАНУ та Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного (ІБ) НАНУ, взяли активну участь у реалізації ряду науково-організаційних заходів на рівні НАН України та держадміністрації Волинської області, зокрема:
 - ✓ 05.03.08р. у м. Київ відбулося засідання Президії НАН України з питання “Екологічне прогнозування у рамках міжнародних програм: застосування калібрувальних-завіркових полігонів та космічних технологій” (основний доповідач-директор ЦАКДЗ ІГН НАНУ член-кор. НАНУ Лялько В.І., виступаючі – директор ФМІ НАНУ академік НАНУ Панасюк В.В., директор ІБ НАНУ член-кор. НАНУ Дідух Я.П. та інші). Постановою Президії НАНУ від 05.03.08р. № 73 визначені загальні завдання установам – учасникам виконання цієї програми, зокрема щодо розроблення наукових засад управління екосистемами заповідних територій з використанням сучасних інформаційних технологій та розробка науково-методичних основ екологічного моніторингу стану екосистем із застосуванням технологій дистанційного зондування Землі (ДЗЗ), а Шацька МНДЕЛ визначена базовою

установою на території Західного Полісся для відпрацювання польових полігонних досліджень природоохоронного напрямку з використанням таких технологій.

- ✓ Враховуючи, що система калібрувальних-завіркових полігонів повинна бути невід'ємним елементом для вирішення завдань природокористування методами ДЗЗ, учасникам Шацької МНДЕЛ необхідно планувати в подальшій діяльності Лабораторії створення і науково-методичний супровід роботи системи таких полігонів на території Шацького НПП з урахуванням його природно-ландшафтних особливостей, а також фінансовими можливостями підпрограми "Полігон" в рамках вже існуючого блоку української програми "GEO-UA" міжнародної програми GEOS-GMES".
- ✓ Представники організацій-засновників Шацької МНДЕЛ взяли участь у виїзному засіданні Ради Західного наукового центру НАН і МОН України у м. Луцьк. Головою КР Шацької МНДЕЛ академіком НАНУ В.В. Панасюком зроблена доповідь на тему "Деякі аспекти прикордонного співробітництва у галузі природоохоронної діяльності", в якій наведено вже розгорнуту співпрацю з Програми Добросусідства: Польща-Україна-Білорусь і подальші перспективи співпраці.

4. Розпорядження Президії НАН України від 11.07. 2008р. № 438 "Про затвердження переліку наукових проектів програми наукових досліджень НАН України та Національного космічного агенства України "Наукові основи, методичне, технічне та інформаційне забезпечення створення системи моніторингу геосистем на території України (GEO-UA)" у якому учасники Шацької МНДЕЛ (ФМІ, ЦАКДЗ та ІБ НАН України) є виконавцями проекту "Розроблення геоінформаційної системи для дослідження екосистем Шацького національного природного парку та управління ними з метою забезпечення сталого розвитку заповідних територій", взяти до виконання.

Враховуючи обмежене фінансування цього проекту на 2008р., рекомендувати його виконавцям зосередити основні кошти для спільного придбання необхідної бази ретроспективних і перспективних космоснімків території Транскордонного біорезервату (ТБР) "Західне Полісся", програмного забезпечення для реалізації ГІС-технологій та інших технологічних елементів, необхідних для впровадження сучасних інформаційних і космічних технологій моніторингу цієї території, а також проведення польових досліджень.

5. Відзначити активну роботу учасників Шацької МНДЕЛ щодо підготовки міжнародних проектів та участі в конкурсах у різних міжнародних програмах, а також виконання вже наявних міжнародних проектів. За звітний період підготовлені та успішно пройшли конкурсний відбір або виконувалися наступні проекти з природоохоронних проблем польсько-українського Полісся, зокрема:

- ✓ в рамках Угоди про наукове співробітництво між Національною академією України та Польською академією наук на 2009-2011р.р. учасники Шацької МНДЕЛ є виконавцями чотирьох проектів: ІБ НАНУ – 1 проект (керівник член-кор. Дідух Я.П.), ФМІ НАНУ – 3 проекти (керівники: д.т.н. Муравський Л.І. - 2 проекти, к.т.н. Кошовий В.В.- 1 проект);
- ✓ в рамках Програми ЮНЕСКО представники ІБ НАНУ, Шацького НПП та ФМІ НАНУ успішно завершили виконання проекту UNESCO-JFIT "**Створення Транскордонного Біосферного Резервату та Регіональної Екологічної Мережі в Поліссі**" (керівник - член-кор. Я.П. Дідух), в рамках якого підготовлено необхідне науково-методичне обґрунтування для підписання тристоронньої міждержавної угоди і затвердження Комітетом ЮНЕСКО з програми "Людина і біосфера" рішення про створення ТБР "Західне Полісся";
- ✓ в рамках Програми Добросусідства: Польща-Білорусь-Україна (2004-2006) ФМІ НАНУ та Поліська дослідна станція ННЦ ІГА УААН виконують спільно з білоруським (Аграрно-екологічний інститут НАН Білорусі, м.Брест) та польським (Європейський центр транскордонних ініціатив) партнерами проект "**Три Полісся - спільна стратегія охорони та екологічного використання природного надбання**

території польсько-білорусько-українського прикордоння” (локальний координатор проекту від ФМІ к.т.н. Кошовий В.В.);

- ✓ в рамках Програми Добросусідства: Польща-Білорусь-Україна (2004-2006) ФМІ НАНУ та Шацький НПП спільно з польським партнером - Інститутом агрофізики ПАН успішно виконали за звітний період проект МЕВ/Р1./1-11В/2.1/06/14 *“Створення транскордонної мережі моніторингу ґрунтової екосистеми на території Міжнародного Біозаповідника ”Західне Полісся”*”, в рамках якого створена спільна польсько-українська автоматизована інструментальна мережа моніторингу ґрунтових екосистем на території Полеського парку народового і Шацького НПП з передачею даних по радіоканалу на сервери у Любліні (Польща) та Львові (Україна);
- ✓ в рамках Програми Добросусідства: Польща-Білорусь-Україна (2004-2006) ФМІ НАНУ взяв участь у двох науково-освітніх *проектах “Навчання і адаптація лабораторій в Інституті Агрофізики для підвищення якості продуктів харчування на прикордонних територіях Польщі-Білорусі-України” та “Міжнародний науково-освітній центр в Інституті Агрофізики ПАН в Любліні”*, в рамках яких 8 молодих науковців з України успішно пройшли стажування в Інституті Агрофізики ПАН в Любліні з екологічної проблематики і тепер активно працюють за тематикою Шацької МНДЕЛ.

6. Згідно з планами співпраці ФМІ та Національного лісотехнічного університету (НЛТУ) України у 2008р. введено в дію у ФМІ спільний навчальний клас з ГІС-технологій (ГІС-клас). Рекомендувати учасникам Шацької МНДЕЛ підготувати пропозиції щодо використання можливостей цього класу для навчання молодих спеціалістів і студентів у 2008-09 навчальному році.

7. Відзначити, що за звітний період учасники Шацької МНДЕЛ отримали ряд нових наукових і прикладних результатів щодо виконання завдань Шацької МНДЕЛ за програмою Лабораторії на 2006-08 роки, зокрема:

- напрацьовані нові елементи технології аналізу космознімків території Шацького НПП та ідентифікації локальних екологічних комплексів цієї території, що в подальшому буде служити важливою компонентою системи космічного моніторингу стану екооб’єктів Шацького НПП;
- продовжені роботи щодо багатозорової ГІС Шацького НПП, як базового елемента майбутньої системи управління його екосистемами;
- проведено вибір, дослідження і геоприв’язку використанням GPS 80-ти вимірювальних точок на території Шацького НПП на ділянках, які планується використати як калібрувальні-завіркові полігони для метрологічного забезпечення технологій ДЗЗ і які репрезентують лісову, лугову і болотну вегетацію, сільсько-господарські угіддя, порушені вітром пісчані масиви, озера, болота, самовідновні землі, урбанізовані і рекреаційні зони;
- відповідно до класифікації EUNIS складено перелік екосистем української частини ТБР „Західне Полісся” до IV ієрархічного рівня і показано, що на дослідженій території представлені екосистеми 8 класів, 5 з яких об’єднують природні екосистеми, а 3 – екосистеми, що формуються під безпосереднім впливом діяльності людини;
- проведені дослідження з вивчення структурної організації та екологічних властивостей рослинних угруповань в екотонах вода-суходіл озер різного трофічного статусу, за результатами яких встановлено синтаксономічний склад таких угруповань;
- створено (а далі буде наповнюватися новими даними) web-сайт Шацької МНДЕЛ, розміщений за адресою <http://ecolab.ipm.lviv.ua>, сторінки якого містять загальну інформацію про засновників, учасників, правові основи функціонування, інформацію про поточну діяльність лабораторії; надалі будуть розроблені засоби збору даних та надання доступу до них авторизованим користувачам; планується, що зібрана у базі

даних інформація буде доступна для обробки та аналізу засобами геоінформаційної системи.

- на контрольних площах на території Шацького НПП виконані роботи з переформування лісових насаджень шляхом застосування лісовідновного вирубування осики з метою прискорення лісовідновних процесів у напрямі відновлення корінних деревостанів із значною участю дуба, оздоровлення твердолистяних деревостанів, покращення умов збереження біорізноманіття.
- проведено підбір площ в Шацькому районі для спеціальних сировинних зон з метою вирощування екологічно чистої (дієтичної) продукції.

Пункт 2 порядку денного (наукові доповіді)

8. Заслухані наукові доповіді провідних науковців і спеціалістів Шацької МНДЕЛ взяти до відома та рекомендувати оформити їх у вигляді наукових статей для збірника з попередньою назвою „Екологічні проблеми Шацького НПП: дослідження та здобутки”. Підготувати та затвердити редколегію цього збірника.

9. Враховуючи необхідність підготовки заключного звіту про виконання завдань Програми наукових досліджень Шацької МНДЕЛ на 2006-08 роки і формування такої ж Програми на 2009-2011 роки, учасникам Шацької МНДЕЛ до 01.10.2008 року подати завідувачу Шацької МНДЕЛ коротку анотацію та необхідні звітні матеріали про виконані цією програмою роботи за 2006-08 роки, а також пропозиції до Програми досліджень Лабораторії на 2009-2011 роки.

10. ФМІ, ЦАКДЗ, ІБ НАНУ та Шацькому НПП спільно з Відділенням наук про Землю, Відділенням ФТПМ та Відділенням загальної біології НАН України провести у травні 2009 р. на Шацькій експериментальній базі ФМІ НАН України семінар-сесію, присвячену Міжнародному року «Планета Земля», на якій обговорити актуальні питання охорони екогеосистеми Шацького НПП та сталого розвитку регіону.

Пункт 3 порядку денного (обговорення проекту, ухвали та його затвердження)

В обговоренні взяли участь: В.В. Панасюк, В.І. Лялько, М.О. Попов, В.В. Кошовий, М.Й. Шевчук, В.С. Найда, Я.П. Дідух, П.Т. Яценко, І.І. Мерленко.

Виступаючі підтримали проект ухвали та запропонували його затвердити.

Ухвалили (одноголосно): затвердити Ухвалу КР від 08.08.2008 року.

Голова Координаційної ради
Шацької МНДЕЛ,
академік НАН України

В.В. Панасюк

Секретар КР Шацької МНДЕЛ

О. В. Альохіна